

OCCITÀ, CATALÀ I GASCÓ: PUNTS DE CONTACTE

Jacques Allières

UNIVERSITAT DE TOLOSA DEL LENGADOC "LE MIRAIL"

(Article llegit en la setmana *Occitània, present i futur* celebrada a la Universitat de València dels dies 14 al 18 de novembre de 1988)

ABSTRACT

The author closes his work with the sentence "a gascon can understand, better than other people, a catalan, and, perhaps, much better a valencian". The article shows the relation of the gascon language with the south Pyrenean area.

Abans de tractar del meu tema, voldria agrair de bell antuvi als meus hostes de la Universitat de València, que em varen donar l'ocasió, convidant-me a participar en les Primeres Jornades de Cultura Occitana, de venir per primera vegada dins aquesta ciutat il·lustre, que un destí històric particular lliga tant al sud de la Península, puix fou primer ibèrica, després romana, després -molt de temps- àrab, i al nord-est català, un prolongament important del qual es situa, des del vostre punt de vista, "ultrapuertos"! És, d'altra banda, un dels llocs pels quals, al llarg dels segles, s'uneix el país català, a través del comú Pirineu, a Occitània, i més concretament a Gascunya; i és aquest lligam la raó de la meua vinguda aquí, puix és el tema que he escollit per a la meua exposició.

Sens dubte, no és inútil tornar a enumerar aquí els punts on català i occità manifesten llur germanor lingüística, per bé que el romanista comparatista tinga en això un dels seus *pastos* familiars. Llur pertinença comuna a la Romània occidental els fa, com el castellà, sonoritzar les oclusives sordes intervocàliques -*SAPERE saber, saber, saber; SETA seda, seda, seda; PACARE pagar, pagar, pagar, mentre que el francès va més lluny: savoir, soie, payer; conserven

ambdues -o va d'un pèl- intactes: les vocals romàniques [a] [e] [o] accentuades, com en castellà: PRATU prat, prat, prado, TELA tela, tela, tela, FLORE flor, flor, flor, contra el francès pré, voile, fleur; ells sols no modifiquen [ɛ][ɔ] dins les mateixes condicions: CAELU cèl, cel, contra ciel i cielo. *POTET pòt, pot contra (il) peut, puede; amb el francès i contra el castellà, emmudixen les vocals àtones finals llevat de [a], com s'havia vist amb prat, cel, pot. Aquets fets, i molts altres del mateix tipus, expliquen perquè un català i un occità estan com a casa quan cadascú sent les gents que parlen l'altra llengua. Un exemple clàssic il·lustrarà aquestes afinitats: és l'inici de la *Paràbola del Fill Pròdig*, tal com la presenta Pèire Bec en el seu llibre *La llengua occitana*:

Català: Un home només tenia dos fills. El més jove va dir al seu pare: "Ja és hora que sigui el meu propi amo i que tingui diners; cal que pugui anar-me'n i veure món. Partiu el vostre bé i doneu-me el que m'escaigui." "Ai, fill meu", va dir el pare, "com vulguis; ets un dolent i seràs castigat". I després va obrir un calaix, va repartir el seu bé i va fer-ne dues parts.

Occità (central): Un òme aviá pas que dos dròlles. Lo plus jove diguèt a son paire: "Es ora per ièu de me governar sol e d'aver d'argent; me cal poder partir e véser de país. Despartissètz lo vòstre ben e donatz-me çò que devi aver." "O mon filh", diguèt lo paire, "coma voldràs tu: siás un marrit e seràs castigat". Apuèi dubriguèt una tireta, despartiguèt lo sieu ben e ne faguèt doas parts.¹

Aquí mateix, al costat d'aquestes similituds de formes i de ritme, apareixen també diferències, a tots els nivells de l'idioma. Però no cal oblidar que d'una banda s'haurien pogut proposar per a cada text traduccions més properes l'una de l'altra, i que d'altra banda vàrem confrontar textos normalitzats, escrits en llengua oficial o literària. La realitat viscuda i històricament explicable és una altra cosa: de segur, el *continuum* lingüístic coneix, entre València i Tolosa, uns "salts", unes fronteres, d'altra banda poc "superposables", que assenyalen unes etapes importants de la transformació dialectal; conjunts i "subconjunts" jalonen així el nostre domini; però la repartició escalonada de les isoglos-

ses d'una banda, l'existència d'una multitud de parlars i de variants locals dintre dels grans dominis d'altra banda fan que es passe del català al llenguadocià o al gascó, o del llenguadocià al gascó, per transicions sovint a penes sensibles -i és això el que permet la intercomprensió sense bilingüisme real- deixant de banda excepcions.

Vàrem presentar per la nostra part, al 8é Col.loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, celebrat a Tolosa del Llenguadoc sobre el tema de les relacions entre Catalunya i Occitània, una ponència (en occità) titulada *Semelhanças e diferéncias entre los sistemas verbals occitan e catalan*, ponència on esbossàvem prèviament un esquema de les altres diferències, sobretot des del punt de vista de la fonètica, tant sincrònica com diacrònica, que podien condicionar el desenvolupament dels paradigmes verbals respectius. Podem completar aquesta revisió seguint Lluís Alibert, que, en la seua *Gramatica occitana*, destaca dotze punts de diferenciació:

1.- [y] occitana oposada a [u] catalana: madur [ma'dy] / [m ə'du]

2.- Conservació dels diftongs (o triptongs) resultants de diftingacions condicionades, enfront de la monoftongació catalana: mièg, uèlh/ mig, ull.

3.- Conservació del diftong [ai], reduït a [ɛ] en català: cantarai, fait / cantaré, fet.

4.- Conservació del diftong primari [au] reduït a [o] en català: causa, aucel/ cosa, ocell² de CAUSA, AUCELLU.

5-6-7.- Conservació de [z] intervocàlica resultant de -C ei-, Tj-, -D-, emmudida en català, mentre en final romànica i en les desinències de la 5a. pers. dels verbs resultant de -TIS, l'occità -tz o - ø s'oposa al català [u]: occ. razim, razon, suzar/ cat. raïm, raó, suar; occ. dètz, palatz, pè, cantatz/ cat. deu, palau, peu, antic i dial. cantau, de *RACIMU, RATIONE, SUDARE, DECE, PALATIUM, PEDE, CANTATIS.

8.- Simplificació de les geminades -LL- i -NN- intervocàliques llatines, que produïxen palatals en català: bèla, cana/ bella, canya, de BELLA, CANNA.

9.- Conservació intacta de -L- inicial llatina, que es palatalitza en català: lòc/ lloc, de LOCUM.

10.- Conservació dels grups -MB- i -ND- entre vocals, reduïts en català a la nasal per un procés d'assimilació: camba, vendut/ cama, venut.

11.- Pèrdua de l'element labial dins dels grups llatins o germànics [kw] i [gw], que romanen intactes en català: quatre ['katre], gardar [gardar] / quatre ['kwatre], guardar [gwar'da].

12.- Conservació del grup [js], qualsevol que siga l'origen de [j], on el català palatalitza la sibilant en [ʃ], amb manteniment o absorció de [j]: bajssar, laisser o daissar, caissa enfront de baixar, deixar, caixa.

Referint-nos a la morfologia verbal, havíem mencionat a més:

13.- El rebug, en occità, de l'accentuació proparoxítona admesa pel català, tenint en compte, naturalment, la caiguda quasi general de les penúltimes àtones de proparoxítons llatins: el català admet ànima, sàpigui, on l'occità diu anma o arma, sàpia.³

14.- La conservació general, en occità, de [a] (> [o] àtona final, que el català tanca en [e] en síl.laba tancada: canta!, cantas (i filha, filhas) de CANTA! CANTAS (i FILIA, FILIAS), que fan en català canta! cantes (i filla, filles)⁴

15.- El pas, en occità, de l'accent de [i] tònica en hiat sobre la síl.laba següent, particularment en la flexió dels Indic. Imperf. de les cl. I i II, i la del Condicional. Pas desconegut en català. vendía, vendría de l'occità antic varen esdevenir vendiá, vendriá, mentre que en català roman idèntic.

Ara bé, aquests desajusts importants, a despit de la comunitat d'estructura i de "demble" general, es reduïxen considerablement si s'enfoca una part molt específica del domini occità, percebuda antany com una llengua diferent, i encara difícil de reduir al model comú per mig d'unes astúcies o convencions gràfiques: es tracta del domini gascó. En el triangle Pirineu-Garona-Oceà, on Cèsar ens diu que habitaven els aquitans, que diferien dels gals "per la llengua, els costums i les lleis", tot un seguit de fenòmens fonètics generals -per a començar- dividixen el gascó i l'occità llenguadocià; i, entremig d'ells, són molts

els que recorden els fets catalans Pot ser que es tracte de fenòmens comuns a tots els parlars o específics d'una àrea determinada, de fenòmens formalment idèntics o de tendències estructurals comunes realitzades diversament segons els llocs. Heus aquí llur inventari, segons l'ordre seguit a dalt.

1.- Tardança -si es pot dir així!- de l'aparició de [y] en el sistema fonològic, segons uns quants indicis convergents dels quals es podrà tractar més amplament.

2.- Monoftongació dialectal (Pirineu, Landes, Gironde) dels diftongs citats: net per nuèit, cuit per cuèit, huc per huec, hulha per huèlha, ulh per uèlh, etc.

3.- Pas general de [ai] a [ɛi], reduït a [ɛ] prop del Pirineu: lè(i)t, catarè(i)...

4.- Monoftongació freqüent, sobretot prop de la muntanya, de [au] en [ɔ]: pòc, tanpòc, gòi, lòza/-da per pauc, tanpauc, gauch, lauza; hòrga costejà hàrga, de FABRICA.

5-6-7.- Presència d'una àrea molt reduïda (valls de Bethmale i Birós en Ariège occidental), on la desinència -TIS- es vocalitza en [u]: cantau, hèu, dromiu p. cantatz, hètz, dromitz. S'ha pensat en un catalanisme difós a través de la cresta fronterera, però el producte interdental de C ei, Cj i Tj (com en castellà) propi de les mateixes valls ens podria suggerir una altra interpretació.

8-9.- Aquí està concernit tot un sistema: en efecte, si el llenguadocià confon els productes de -L- i -LL-, -N- i -NN- intervocàliques mala com bèla, luna com cana, de MALA, BELLA, LUNA, CANNA, segueix el gascò el model estructural català, conservant l'oposició de geminada a simple, però d'una altra manera: si el català palatalitza les geminades i deixa intactes les simples en totes les posicions -bella bell/ mala mal, canya any plena ple-, el gascò "rotacitza" -LL- a la intervocàlica i sembla haver-la palatalitzada en final romànica (d'on tenim avui [t] [tʃ] o [t], mentre la simple es conserva a la intervocàlica i e vocalitza en [u] a la final romànica; d'altra banda, simplifica la geminada -NN-, que roman pertot arreu una nasal sensible en final romànica, mentre la simple intervocàlica s'emmudeix, i a la final es pot emmudir dialectalment - bèra bèth/ mala mau, cana an/ plea ple(n). L'evolució catalana (i, més a l'oest, incloent -N-, asturiana) de -

L- estaria lligada a una estructura de paraula on l'inicial seria una "posició forta", caràcter que es comprova per -R-, pronunciada intensa arreu en el domini pirinenc i, d'aquí, a tota Occitània central i occidental, i tota la Península Ibèrica, amb, a més, la pròtesi d'una [a] en gascó (ROTA > arròda) i d'una [e] en els manlleus fets pel basc al llatí (id. erota).

10.- L'Assimilació de l'oclusiva sonora a la nasal és una característica fonamental del gascó: cama, venut [be'nyt]; aquesta evolució, coneguda també pel castellà per la labial (LUMBU > lomo, LAMBERE > lamer), s'inscriu potser en el mateix esquema estructural que el precedent, i porta en gascó a la producció d'una nova nasal simple intervocàlica, que, amb l'hereu de -NN-, va ocupar el lloc deixat buit per l'antiga; l'aragonés de Bielsa, tot proper, ha conservat pels dos grups primitius l'estadi geminat anterior: [ba'ranna] del prellatí *VARANDA, com [ka'panna] del també prellatí *CAPANNA.

11.- Igual que el català, el gascó conserva generalment la doble articulació labial i velar dels hereus de QU- llatina i W- (d'on [gw]) germànica: quatre, guardar- el segon tipus es redueix d'altra banda a [w] en una zona extensa: [war'da], [wer'da].

12.- Un altre fonetisme fonamental del gascó és la solució palatal - dn francès diem "chuintante"- del grup [js]: baishar, deishar, caisha realitzats [baĩʃ] [deĩʃa] ['kaĩʃo] o [ba'ʃa] [de'ʃa] ['kaʃo] ; el gascó s'afegeix aquí, com el català, a tot l'iberorromànic.

13.- El gascó desconeix l'accentuació proparoxítona, una de les seues característiques consisteix d'altra banda a multiplicar els casos on els proparoxítons llatins perden la final en benefici de la penúltima; citarem sobretot la forma gascona dels infinitius de la cl. II: véner, béver, càzer, plàver, dízer, recéber, etc., enfront de vendre, beure, caire, plaire, dire, recebre, etc. llenguadocians.

14.- El tancament de [a] àtona final en [e] en síl.laba tancada caracteritza tot el sud-est pirinenc de Gascunya, en continuïtat perfecta amb l'àrea catalana: hilhes, plural de hilha (cat. filla), cantes, Indic. Pres. 2a. p. , contra canta! Imperatiu Pres. 2a. p.⁵

15.- L'accentuació "romànica" de les desinències en [i] tònica seguida de vocal es manté sobre aquella mateixa àrea sud-oriental: venia, vendria o veneria.

Esmentant els fenòmens limitats a una porció del domini, hem introduït una dimensió nova de les relacions entre gal.loromànic i ibe-
roromànic, la qual ve a confirmar aquella noció de continuïtat ja treta
a llum.

Ara citarem primer el problema de la [y] gascona: la multiplica-
ció de les seues ocurrencies a les varietats costaneres (Landes,
Gironde), i la conservació del timbre llatí [u] en uns casos aïllats, com
el producte [wɔ] de UNA propi del Couserans ariegenc i de la vall
d'Aure, o l'existència a Gavarnie, al cor del Pirineu, de participis pas-
sats [ɛut] [kɛut] [sɛut] etc. per [a'byt] [ka'dyt] [se'dyt] etc., fan pensar
que Gascunya fou molt de temps un reducte arcaïtzant on la palatalit-
zació no s'havia efectuat; en creiem haver revelat un altre indicatiu amb
la presència d'àrees antigament de transició, avui aïllades, on [y] es
realitza [ɔ], segons un procés idèntic al que caracteritza el Capcir entre
català i occità.

Curiosament, i d'una manera totalment independent aquesta
vegada, una altra característica del vocalisme català troba un eco a l'o-
est de Gascunya, al llarg de la costa oceànica, entre Gironde i el País
Basc:

Se sap que el català oriental va invertir globalment les obertures
de les vocals palatals heretades del llatí, [ɛ] tancant-se en [e] i [e]
obrint-se en [ɛ]. Aquest procés específic s'explica probablement en
suposar que hi hagué prèviament un estadi anàleg al de les varietats
baleàriques, on a [e] romànic correspon una [ɔ]; aquesta palatal labia-
litzada (o centralitzada) hauria estat realitzada oberta, i la seua desla-
bialització ulterior, seguint el model occidental, hauria comportat el
tancament en [e] de la [ɛ] primitiva, ocupant el lloc deixat buit pel pas
de [e] a [ɛ] per mitjà de [ɔ]. Ara bé, un procés de tot punt semblant es
desenrotllà en gascó marítim, dels confins del País Basc a la frontera
nord de les Landes: aquesta zona també labialitzà l'[e] primitiva. El sis-
tema nou ofereix tres graus d'obertura amb tres sèries vocàliques, puix
que la [e] va desaparèixer per a servir de parella oberta a [y], i que [o],
d'altra banda, s'ha tancat en [u] des de l'edat mitjana, a tot el domini
occità. Sense voler insistir sobre uns altres fenòmens de la mateixa
mena que acosten encara més els fenòmens "landesos" als baleàrics, no
volíem deixar d'insistir sobre aquella curiosa analogia. Està relaciona-

da aquesta mutació de les vocals tòniques amb la decoloració en [ə] de -A i -E en síl.laba final àtona, també comuna al català i al gascó occidental, de Bearn a Gironde? No es pot asseverar; és aquest nou fenomen comú que provocà, finalment, la formació d'un "subjuntiu en -i-" als dos dominis esmentats.

Tornem una estona a les àrees de transició per a recordar també que l'àrea catalana de palatalització de L- inicial es prolonga al País de Foix ([ʎyno]), i més a l'oest, fins a la frontera ariegenca entre gascó i llenguadocià, sota la forma d'una realització interdental de la hipotètica lateral palatal, heretada tan de L- inicial com de la geminada -LL-: [lyno] i [le'ʒi] com [bɛlo] i [bɛl]

No conclourem sobre aquells punts de similitud entre gascó i català sense esmentar uns fets morfosintàctics: primer, la fidelitat amb la qual conservaren tots dos l'antic sistema dels pronoms personals asil.làbics, en contrast amb el llenguadocià que l'ha abandonat des de l'edat mitjana. En català, aquests pronoms es recolzen en la paraula precedent o en una [ə] prostètica analògica de el, de ILLU: ja'm veu, no't veu, no'l veu, ja'ns veu, ja'us veu, no'ls veu, o em veu, et veu, ens veu com el veu, els veu; el gascó en canvi, se serveix aquí al màxim del suport de les seues "partícules enunciatives" ignorades pel català: que'm vei, que't vei, que'u vei, que'ns(e) vei, que'us vei (o que'v vei per a defugir l'amfibologia amb el cas següent), que'us vei (a ells), o encara e'm vei, no't vei, se'ns(e) vei, etc... Un arcaisme preciós que cobreix aparentment una àrea contínua del gascó meridional al català occidental, estant aquí exclòs el Rosselló.

En segon lloc, esmentarem la tria que féu el gascó de la variant en -ESC-, d'on -e(i)sh-, del sufix dit "incoatiu" de la classe IIIb, tria idèntica a la del català clàssic (gasc. basteish, cat. floreix), enfront de l'occità llenguadocià (bastís, florís); però no sembla que siguin les àrees contínues, puix a la frontera del domini hi ha, com en el català occidental, variants -is- o -ix- que l'acosten més aviat al tipus llenguadocià.

En tercer lloc, l'ús que fa el gascó del subjuntiu present a les oracions subordinades temporals amb un sentit de futur: en català quan vinguis demà (cast. cuando vengas mañana) correspon el gascó quan vengas deman, oposat al llenguadocià quan vendràs deman, amb la

seua sintaxi de tipus francès quan tu vindras demain.

En quart lloc, l'expressió del partitiu sense preposició ni article, com en castellà: qu'èi argent - tinc diners- tengo dinero, oposat al llenguadocià ai d'argent i al francès j'ai de l'argent.

En cinquè lloc, finalment, l'ús potencial -i real en uns punts del Pirineu occidental- de la perífrasi vaig cantar per a expressar el passat puntual, com en català; aquesta perífrasi és compresa per la gent de tota la zona pirenaica, i s'ha arrelat en dos casos: a la vall de Baretous, a l'oest de Bearne, es diu que vou ir, que vas ir, que va ir... 'vaig anar' etc., però sols amb el verb ir: anar; uns punts al nord del departament dels Alts Pirineus se serveixen encara de baster o bashter 'va ésser', desenvolupat després en un paradigma analògic regular bastó bastós bastó bastom bastotz baston (cf. venóí-ós...)

Al català nord-occidental, de la frontera de la vall d'Aran gascona als límits septentrionals del valencià, ens podem naturalment referir per a escollir nombrosos casos on es fa la transició entre l'occità llenguadocià d'Ariège i el gascó de Couserans; seguint les indicacions que ens dona el nostre amic Joan VENY en la seua preciosa síntesi *Els parlars catalans*, citarem sense ordre: les formes diftongades molt "gascones" lleit i pleit,⁶ la variant -ix- o -is- del sufix incoatiu, que recorden directament les formes tolosenques i de transició entre gascó i llenguadocià al sud, l'indicatiu imperfecte de les classes II i III en -eva- i -iva-, remodelades sobre la cl. I com es produeix a Gascunya oriental entre el tipus llenguadocià en -iá- i el model pròpiament gascó en -í- -ès- -è-... per la cl. II, Gascunya tota per la cl. III; al Pallars, la tendència a tancar-se [o] seguida de nasal o pretònica, que recorda l'occità com el producte [ɛ] del diftong [ai] recorda el gascó pirinenc: cantaré, figuèra, llè(i)t, etc.; en aquesta mateixa zona, la solució arcaica [j] de [j] llatina i dels grups -Dj-, -Bj- i -Gj- recorden encara el bearnès: maió, puiá, pui, roi, mai, passeiá, barreiá etc., així com el producte no palatal de la geminada -NN-: enganar, bana, escanar, festenal... (recorrem allò que s'ha dit del gascó i de la situació pròpia de Bielsa); al Pallars també pertany la flexió canto -es -e -am -au -en, tan afí a la de l'alt Comenge; ens cal notar també el producte interdental de les seqüències -Cei-, -Tj- i -Cj-, [œi'bada], [fi'eo], [be'eoons], fenomen que,

independentment del castellà, s'avé en canvi amb el fonetisme de les altes valls de Bethmale i Biros, en l'Arièja gascona; s'hi troba finalment l'anticipació gascona de [r] en craba i els seus derivats, de CAPRA.

Pel que fa al lèxic, domini específic del llenguatge i absolutament independent dels altres, fonètica i morfosintaxi, en podem traure una idea global de les reparticions i areologies gràcies -per exemple- a estudis com el llibre de G. Rohlf, *Le gascon*, que dedica al tema una part important del volum, del §114 al § 297 exactament. Una ràpida avaluació numèrica ens dóna les xifres següents:

48 lexemes específics són comuns al gascó i a l'aragonés; la natura pirenaica dels dos idiomes justifica plenament aquesta preeminència.

46 són comuns al gascó i al català: això confirma la "pirineïtat" del català, segons el nostre punt de vista, tan important com la seua pertinença al món mediterrani.

30 afegeixen el gascó al castellà -i això justifica l'"ancoratge" centro-ibèric del gascó-.

28 agrupen gascó, català i aragonés, puix s'afegeixen a les primeres xifres esmentades.

Finalment, 24 uneixen el gascó al conjunt del domini peninsular, on el portugués s'ajunta als idiomes del nord-est.

Per a suggerir un enfocament geogràfic més ample, podem doncs citar les paraules per les quals Stephan Koppelberb resumia al col.loqui de Tolosa la seua comunicació sobre *El lèxic hereditari característic de l'occità i del gascó i la seva relació amb el català*: ..."L'anàlisi del lèxic ens mostra que hi ha un bloc format pel gascó, l'occità i el català clarament definit entre el francès al nord i l'espanyol-portugués al sud-oest". Però si el lèxic no parla de manera decisiva en pro d'un parentiu particular entre gascó i català, sí que hem vist que la confirmen altres factors.

Pel que fa a les relacions entre català occidental i occità central -occità mitjà-, si ja vàrem exposar les línies principals, senyalarem aquí que una interessantíssima contribució els fou dedicada, al mateix col.loqui, pel nostre amic Lluís Fornés, sota el títol *Occitans a València: coincidències fonètiques, morfològiques i lèxiques del català*

occidental i l'occità mitjà; però no s'han publicat encara les Actes, i no en podem fer esment aquí.⁷

No s'ha esperat la *Copa Santa* de Mistral per a reconèixer la germanor occitano-catalana: la nostra xarrada no ha fet aquí sinó esquematitzar i sistematitzar unes dades sobre les quals fórem més explícits en altres circumstàncies. Però Gascunya roman per a molts una 'terra ignota', que les nuvolades atlàntiques i la seua vora nevada arraconen lluny de la mediterrània Catalunya. Nogensmenys, si es vacil·la sempre en definir el lloc que pertoca al català en el quadre de les llengües romàniques, potser ens podríem posar qüestions similars tocant la llengua gascona, sovint considerada - com ja es feia el segle XIV- un 'lengatge estranh': no seria ell també una 'llengua pont' entre gal·loromànic i iberoromànic?

Hem volgut parlar aquí per a subratllar aquesta doble especificitat enfront de l'occità, en nom d'una Gascunya toponímicament present a Tolosa mateixa. Un gascó pot, millor que cap altre -em podeu creure!- comprendre un català; i, potser, encara millor un valencià.

NOTES

- 1.- Transcrivim ací el text en llengua valenciana. N. de l'E.
Un home tenia només dos fills. El més jove digué a son pare: "es hora de governar-me a soles i de començar a tindre diners; cal que puga anar-me'n i vore món. Partiu els vostres béns i doneu-me lo que em toque." "Ai, fill meu" digué el pare, "com tu vullgues: era roïn i seràs castigat." En acabant obrigué un calaix, repartí els seus béns i féu dos parts.
- 2.- La Real Academia de Cultura Valenciana proposa usar aucell. N.de l'E.
- 3.- Cal notar que el valencià també fa, com en occità, sàpia. N.de l'E.
- 4.- El català normatiu ha adaptat la forma valenciana en 'es'.. El català oriental, base de la normativa actual, fa, en canvi, com l'occità, la forma en 'as', fillas, si més no, el parlat. N.de l'E.
- 6.- La forma valenciana 'pleit' considerada un castellanisme, pot ser un gasconisme? P. de l'E.
- 7.- Malgrat que al professor Allières li semblà interessantíssim el treball, no es va publicar a les Actes del VIIIé Congrès de l'Associació de Llengua i Literatura Catalanes, al·legant que "consultats el President i el Secretari del Comité Organitzador, i també el secretari de l'AILLC, es va decidir no publicar el treball donat que'és tan sols un esboç' i que 'rebutja tesis com la del doctor Badia i Margarit'". L'article ha sigut publicat al número 13 de la revista *Estudis Occitans*, París, setembre 1993.